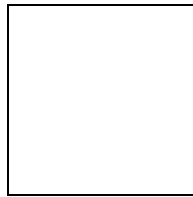

הרפורמה במס – עידוד שלילי לרישום מניות בבורסה

ניב שקל, עו"ד (חשבוונאות); שלומי זרחיה, רו"ח (משפטן)

במסגרת הרפורמה במס בוטל "צו הפטור" אשר קבע פטור ממס בעת מכירת מניות בחברה ציבורית (מניות הרשומות למסחר בבורסה). במקביל נקבע בחקיקה חיוב במס בשיעור נמוך יחסית של 15% במכירת מניות כאמור (השיעור של 15% הינו נמוך בהתייחס למס השולי החל על יחיד בגין הכנסה מעבודה – 50% - ובתוספת ביטוח לאומי ומס הבריאות מגיעים ל- 60% לערך). משמע, על-פי הרפורמה עלה שיעור המס המוטל על יחיד במכירת מניות חברה ציבורית מ- 0% ל- 15%.

שינוי בכיוון ההפוך חל בנוגע למיסוי מניות בחברה פרטית (מניות שאינן רשומות למסחר בבורסה). קודם לרפורמה חל שיעור מס של 36% בידי חברה ומס שולי עד 50% בידי יחיד, בעת מכירת מניה פרטית. במסגרת הרפורמה הופחת שיעור המס ל- 25% (הן ליחיד והן לחברה).

מהאמור לעיל עולה כי בעקבות הרפורמה עלתה כדאיות ההשקעה במניות חברה פרטית בעוד שכדאיות ההשקעה במניות חברה ציבורית פחתה. יחד עם זאת, גם לאחר הרפורמה קיים פער מס חיובי של 10% לטובת ההשקעה במניה ציבורית.

עד כה תיארנו מצב לפיו במכירת מניות חברה ציבורית חל חיוב במס בשיעור 15% ובמכירת מניות חברה פרטית חל חיוב במס בשיעור 25%, אולם, הדברים נכונים ככל שמדובר בנישום שאינו מיישם את הוראות סעיף 6 לחוק התיאומים בשל אינפלציה – למשל, נישום שהוא יחיד (למעט מספר חריגים).

הוראות חוק התיאומים נקבעו בשנות האינפלציה העליונות (ב- 1984 חלה אינפלציה של 405% וב- 1985 107%), וזאת מתוך מטרה לנטרל את השפעת האינפלציה בעת חישוב ההכנסה החייבת של הנישום. אולם, להוראות חוק התיאומים נוסף "מוצר לוואי", במסגרת הוראות סעיף 6 לחוק התיאומים, בהן נקבע כי על אף הוראות "צו הפטור" (שכאמור קבע פטור למניות חברה ציבורית) **על נישום המיישם את הוראות חוק התיאומים יחול חיוב במס מלא בעת מכירת מניות חברה ציבורית** (ונשוב ונזכיר כי במכירת מניות בחברה פרטית חל חיוב בשיעור של 25%, בלבד).

ויובהר, מרביתן המכרעת של החברות העסקיות במשק מחויבות ליישם את הוראות חוק התיאומים - לרבות החיוב במס בשיעור מלא בגין מכירת מניות הנסחרות בבורסה.

משמע, במכירת מניות כאמור על-ידי חברה המיישמת את הוראות פרק ב' לחוק התיאומים יחול מס של 36%. מנגד - על חברה כאמור אשר מכרה מניות בחברה פרטית יחול חיוב במס בשיעור של 25% בלבד.

תוצאה זו יוצרת עידוד שלילי לרישום מניות למסחר בבורסה ונראה כי רצוי לשנות את הדין ולהחיל דין זהה של חיוב במס בשיעור של 15% (או 25%), גם על חברות ומחזיקי מניות המיישמים את הוראות פרק ב' לחוק התיאומים.

רוצים היינו לחשוב כי מדובר בפגם חקיקתי שהרי לא יעלה על הדעת כי בכוננת המחוקק להפוך את היוצרות ולהביא למצב של הפליה לרעה בעת מכירת מניות חברה ציבורית, לעומת מכירת מניות חברה פרטית, בידי אותו מחזיק, אשר חלות עליו הוראות חוק התיאומים. שהרי הדעה המקובלת היא כי הקלות המס הניתנות במכירת מניות חברה ציבורית נועדו לעודד רכישת מניות שנרשמו למסחר ובכך לסייע בגיוס הון בידי חברות אשר ישקיעו את ההון האמור בפיתוח הכלכלה בישראל.

אולם, לא כך הם פני הדברים. מסתבר כי נושא זה עלה בדיוני וועדת הכספים, מיום 4.12.2002, בעת הדיון בתיקונים הנדרשים לרפורמה במס (אשר עברה בתאריך 24.7.2002).

מקריאת פרוטוקול הוועדה עולה כי בתחילת הדיון התלונן ח"כ אבשלום וילן על הזמן שנגזל מחברי הכנסת בסמוך לעריכת הפריימרי (בליכוד, בעבודה ובמרץ) וטען מול יו"ר וועדת הכספים חבר הכנסת יעקב ליצמן את הדברים הבאים: "באתם בחודש יולי ואז אמרתם: תעבירו את הרפורמה מהר, מהר. העברנו את זה בקריאה ראשונה ונאמר שעל הפרטים נדון בשקט. כעת מתקשרים אלי בטלפון אנשים מכל העולם ומסתבר לי שאנשים רבים לא יודעים, לא מבינים. זה יוצר מצב אבסורדי. מדובר על דברים כבדים מאוד אך לחברי הכנסת, נציגי הציבור, אין זמן להתייחס לזה. אתם יושבים פה עם חבר הכנסת ליצמן וכך זה יגיע במין מחטף". על דברים אלו הגיב יו"ר ועדת הכספים, חבר הכנסת יעקב ליצמן: "אני מוכן לעבור מבחן על חלק מהחומר. אני מבטיח להצליח ב- 80% מהשאלות..." (מעניין מהם אותם 20% מנושאי הרפורמה אשר עברו בוועדת הכספים מבלי שגם היו"ר המכובד

הבינם כראוי).

מכל מקום, לאחר שהיו"ר המכובד ליצמן קבע כי "סיימנו את פרק הבדיחות", החל הדיון לגופם של דברים והנושא הראשון שהועמד לדיון בפני הנוכחים הינו הנושא בו אנו דנים.

בעניין זה העלו הנוכחים טענות דומות לאלו שפורטו לעיל (ואף טובות מהן) בנוגע לחוסר ההגיון שנוצר בעניין ההפליה לרעה במכירת מניות חברה ציבורית מול מניות חברה פרטית. אולם, דברים אלו לא שכנעו את בכירי האוצר שנכחו בדיון ואלו העלו טענה כי ההפליה נובעת מהעובדה לפיה נישום בחוק התיאומים מורשה לתבוע הוצאות מימון. בעניין זה נציין כי למיטב ידיעתנו העמדה המקובלת כיום הינה כי גם באשר למניות חברה פרטית ניתן לתבוע הוצאות מימון ריאליות (ולכל הפחות - כנגד ריווח ההון ממימוש אותן מניות), משמע, ספק אם טיעון כאמור מצדיק את ההפליה לרעה, כאמור. למרות זאת – אושרה החקיקה.

יתכן שכיום, בחלוף העתים, יש לשקול הקמת וועדה חדשה לבחינת הרפורמה במס אשר תבחן באופן מעמיק את החקיקה החפזה ואת ה"מחטפים" שנעשו במסגרתה, ואולי כעת, משנתבססה לה הכנסת החדשה ומשזמנם של חברי הכנסת התפנה מעיסוקי בחירות ופריימריז, תתחיל מלאכת הביקורת להיעשות.